

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/57/2022
Identifikačné číslo spisu: 2116010987
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:2116010987.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča, na neverejnom zasadnutí konanom 24. apríla 2024 v Bratislave, v trestnej veci obvineného S. S. a obvineného S. E., pre pokračujúci zločin sexuálneho násillia spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 200 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona, o dovolaní obvineného S. S. proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/72/2018, zo 16. mája 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného S. S. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 15T/39/2016, zo 6. februára 2018 boli obvinení uznaní za vinných z pokračujúceho zločinu sexuálneho násillia spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 200 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona na tom skutkovom základe že

1/ v presne nezistenom čase počas mesiaca september v roku 2014 na cele číslo XXX v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, Gucmanova číslo 19/670 po predchádzajúcej vzájomnej dohode obaja vyšli na posteľ, kde odsúdený K. I. ležal na bruchu, spolu ho pridržali, aby sa nemohol hýbať, vyzliekli mu nohavice a trenírky a následne mu S. E. opakovane tri alebo štyrikrát proti jeho vôli vsunul prst do konečníka,

2/ v presne nezistenom čase počas mesiaca september v roku 2014 na cele číslo XXX v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, Gucmanova číslo 19/670 po predchádzajúcej vzájomnej dohode spoločne odsúdeného K. W. hodili na spodnú posteľ, pridržiavali mu ruky a nohy, proti jeho vôli mu stiahli nohavice a trenírky a následne mu S. S. do análneho otvoru rukoväťou napred zasunul zvon na prepchávanie odpadu a keď mu uvedený zvon vytiahol z análneho otvoru, tak to isté urobil K. W. aj S. E. a toto konanie zopakovali tri alebo štyrikrát, kde po danom skutku K. W. nevyhľadal lekárskej ošetrovaniu, napriek tomu, že mal zdravotné problémy,

3/ v presne nezistenom čase počas mesiaca september 2014 na cele číslo XXX v Ústave výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, Gucmanova číslo 19/670, S. S. a S. E. najskôr slovné a neskôr fyzickým násillím opakovane nútili K. W. k vykonaniu orálneho sexu tak, že S. S. mu

dal svoj pohlavný úd pred jeho tvár a kázal mu, aby ho orálne uspokojil, čo on odmietol, na čo ho S. chytil za hlavu a snažil sa mu vsunúť svoj pohlavný úd do jeho úst, čo sa mu nepodarilo a následne sa mu do úst snažil vsunúť svoj pohlavný úd aj S. E. a to tak, že mu držal hlavu, čo sa mu nepodarilo a po tom si obaja stiahli nohavice a K. W. ukazovali svoje holé zadky,

4/ taktiež v presne nezistenom čase počas mesiaca september v roku 2014 na cele číslo XXX v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, Gucmanova číslo 19/670 spoločne opakovane napadli poškodeného odsúdeného K. W. tak, že ho chytili a S. S. mu opakovane vsunul prst do konečníka, pričom mal na ruke natiahnutú gumenú rukavicu, kde poškodený K. W. po danom skutku nevyhľadal lekárske ošetrovanie, napriek tomu, že mal zdravotné problémy.

Za uvedený trestný čin okresný súd uložil obvinenému S. S. podľa § 200 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. m) a § 38 ods. 5 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov nepodmienečne, na výkon ktorého ho súd podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Obvinenému S. E. za vyššie uvedený trestný čin okresný súd podľa § 200 ods. 2 Trestného zákona, § 37 písm. m) a § 38 ods. 5 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenásť) rokov nepodmienečne, na výkon ktorého ho súd podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Na základe odvolania podaného obvineným S. S. a odvolania podaného obvineným S. E. rozhodoval vo veci Krajský súd v Trnave, ktorý uznesením, sp. zn. 3To/72/2018, zo 16. mája 2019 podľa § 319 Trestného poriadku odvolania oboch obvinených zamietol.

Obvinený S. S. podal proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave vlastnoručne napísané dovolanie zo 17. novembra 2021 (č. l. 730 spisu), a to z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a zároveň požiadal o ustanovenie obhajcu. Prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Martina Palkoviča (opatrenie, sp. zn. 15T/39/2016, z 22. novembra 2021) podaním z 1. februára 2022, doručeným súdu 2. februára 2022 doplnil podané dovolanie o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keď súdy oboch inštancií postupovali zjavne svojvoľne a úvahy o vine odsúdeného založili na hypotetickej rovine, a teda vina odsúdeného nebola vykonaným dokazovaním preukázaná. Podľa odsúdeného sú skutkové závery oboch súdov do takej miery arbitrárne, že mu bolo znemožnené reálne sa proti tejto svojvôli brániť, čím došlo k porušeniu práva na obhajobu garantovaného nielen Trestným poriadkom, ale i Ústavou Slovenskej republiky.

Obvinený S. S. v odôvodnení dovolania ďalej uviedol nasledovné: „V prvom rade poukazuje odsúdený na záver Okresného súdu Trnava o tom, že výpovede obvinených sa nezhodli hneď v niekoľkých veciach (str. 17 rozsudku okresného súdu). Týmito „niekoľkými vecami“ mal súd na mysli dve skutočnosti, o ktorých obvinení nevypovedali totožne. Avšak táto skutočnosť neznamená a po dôkladnom posúdení dôkazov ani nemohla znamenať nevierohodnosť výpovedí obvinených vzhľadom na údajné rozpory. Napriek tomu, že obvinený E. uviedol, že poškodenému mal povedať, aby prestal, keď pri masáži išiel ku jeho stehnám, nemôže ísť o rozpor vo výpovediach, ktorý by zakladal nevierohodnosť, ak obvinený S. k tejto skutočnosti uviedol, že E. mal poškodeného W. odhodiť, keď sa mu tlačil na posteľ. Okresný súd a následne ani odvolací súd nezobrali do úvahy napríklad tieto skutočnosti:

a) obvinený S. robil pomocného vydavača stravy, preto logicky nebol v cele nepretržite 24 hod. denne s ostatnými spoluväzňami a nemohol tak vidieť všetko, čo sa v cele udialo (prítom počet denných stretnutí a vznik rôznych situácií medzi spoluväzňami, ktorí spolu v podstate trvalo žijú v jednej cele, je možné nepochybne počítať na desiatky alebo stovky situácií v priebehu niekoľkých mesiacov);

b) skutočnosť, že obvinený S. vnímal správanie medzi E. a W. inak ako obvinený E., neznamená, že sa nejaká situácia neudiala a/alebo objektívne nestala a už vôbec to neznamená a ani nemôže znamenať, že jeden z obvinených musí o týchto skutočnostiach nevyhnutne klamať (ako prostriedok obhajoby v trestnom konaní);

c) obvinený E. sa mohol v prítomnosti obvineného S. správať inak (teda viac odmietavo vo vzťahu k poškodenému W. a napríklad jeho snahe o masáž nôh), čo podporuje záver znaleckého posudku č. 76/2017 z 19. septembra 2017, v ktorom sa konštatuje, že obvinený E. sa ocitol v spoločnosti

aktívnejšieho, energetickejšie vystupujúceho S., ktorého mohol nasledovať v jeho odmietavých prejavoch voči iným odsúdeným.

Preto možno logicky usudzovať (resp. nemožno vylúčiť záver), že obvinený E. zaujímal odmietavý postoj k poškodeným spravidla v prítomnosti obvineného S., aby si udržal jeho priateľstvo a dal mu najavo rovnaké postoje (ako prejav nasledovania), ako má on voči poškodeným. Napokon odlišná výpoveď obvinených ohľadom masírovania nôh E. (ktorá skutočnosť má ale objektívny podklad) nemá žiadny vecný súvis s trestným činom, z ktorého boli S. a E. odsúdení. Úsudok súdu o všeobecnej nevierohodnosti konkrétnych osôb v trestnom konaní (v tomto prípade obvinených) založený na odlišnom vnímaní bežných životných situácií nesúvisiacich s trestným činom je absolútne neobhájiteľný a nie je založený na logických záveroch. Záver okresného súdu a následne aj krajského súdu o nevierohodnosti obvinených na základe týchto „niekoľkých pomyselných rozporov“ (celkom podľa odôvodnenia boli 2) je zľahčujúci, značne ovplyvnený znaleckými posudkami, ktoré boli vykonané vo vzťahu k poškodeným (a kde sa konštatovala ich vierohodnosť vo vzťahu k skutku, ktorý bol predmetom konania) a ktoré zjavne ovplyvnili vnímanie vierohodnosti súdu vo vzťahu k výpovediam obvinených. V tejto súvislosti poukazuje obvinený na to, že tieto údajné rozpory vo výpovedi obvinených (hoci sa netýkali samotného posudzovaného skutku a hoci rozdielnosť vo výpovediach nie je nijako zásadná) mali založiť nevierohodnosť výpovedí obvinených, zatiaľ čo rozpory vo výpovediach poškodených súdy považovali za nepodstatné, hoci sa priamo týkali posudzovaného skutku a napríklad aj osoby, ktorá mala útok vykonať (teda strkať prsty alebo zvon do análneho otvoru).

Okresný súd potom rovnakú situáciu - rozpor vo výpovediach poškodených a rozpor vo výpovediach obvinených posúdil odlišne. Kým v prípade poškodených tento rozpor ospravedlňoval odstupom času 2 rokov od spáchania skutku až po výpoveď toho-ktorého poškodeného, v prípade obvinených rozpor v tej časti výpovedi, ktorá sa ani netýkala skutku, posúdil iba ako prostriedok obrany, teda účelovú snahu vyhnúť sa odsúdeniu za trestný čin. Hoci súd hodnotí dôkazy na základe vnútorného presvedčenia, predmetné hodnotenie zjavne vybočuje z medzí logického uvažovania a nedôvodne pripisuje vyššiu dôkaznú silu a relevantnosť jednej skupine dôkazov na úkor iných. Súdy napríklad časové hľadisko 2 rokov vôbec nezohľadnili pri výpovediach obvinených, ktorí si s odstupom času nemuseli detailne pamätať jednotlivé dni na cele. Tieto logické úvahy a úsudky ako okresného súdu, tak aj odvolacieho súdu, tak zjavne odporujú ustanoveniam 2 ods. 10 a ods. 12 Trestného poriadku, keďže hodnotenie dôkazov nebolo zjavne vykonávané rovnakým spôsobom vo vzťahu k tomu-ktorému dôkazu (výpoveď poškodeného verzus výpoveď obvineného). Nevierohodnosť obvinených nemohli založiť ani znalecké posudky vypracované vo veci.

Znalecký posudok č. 2015/5, z 19. mája 2015 potvrdil u poškodeného W. simplexnú (jednoduchú) osobnosť s prvkami imaturácie a retardácie. Vo vzťahu k vyšetrovanému skutku mala byť podľa znalca jeho výpoveď vo vysokej miere vierohodná. Podľa obvineného znalec v predmetnom znaleckom posudku nerešpektoval ustanovenie § 145 ods. 1 Trestného poriadku a do znaleckého posudku uviedol, že výpoveď poškodeného vo vzťahu k vyšetrovanému skutku je vysoko vierohodná. Týmto spôsobom znalec vykonával právne úvahy, ktoré prináležia v procese dokazovania súdu. Podľa ustanovenia § 2 ods. 12 Trestného poriadku hodnotí dôkazy súd, nie znalec. V zmysle ustálenej judikatúry (R 33/1980) neprislúcha znalci hodnotiť dôkazy ani z hľadiska ich vierohodnosti ani v tom smere či skutočnosť, o ktorej podáva správu, je preukázaná. Obvinený poukázal na rozhodnutie ČSSR, sp. zn. 1 Tzf 3/86 (R 12/1987-II, zo 4 júna 1986, na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Tost 14/2016, z 28. júna 2016, ako aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Tdo/21/2019, z 31. júla 2019).

Obvinený poukázal na výpoveď znalca PhDr. Martina Chylíka, ktorý diagnostikoval u poškodeného W. aj úzkostné prežívanie, strach z ľudí a pocity ohrozenia a očakávania útoku, ktoré mali realistický podklad, možno uviesť, že medzi týmto psychickým stavom poškodeného a údajným skutkom neexistovala príčinná súvislosť. Nemožno opomínať, že tieto pocity mohol mať poškodený už pred tým, ako malo dôjsť k spáchaniu údajného skutku (W. bol odsúdený za spáchanie trestného činu sexuálneho násillia na maloletých deťoch), resp. po tom, ako spoznal obvinených. Zistenie týchto skutočností v konaní (ako aj pri znaleckom dokazovaní) celkom absentuje. Zo znaleckého posudku č. 2015/5 ale vyplýva, že poškodený W. k jeho trestnej minulosti odpovedá nejasne a vyhýbavo, preto možno dôvodne usudzovať, že už tento skutok mohol osobu poškodeného poznačiť. S uvedenými skutočnosťami sa súdy nižších inštancií podľa obvineného nezaoberali, stanovili si jedinou možnú verziu

skutkového deja, bez akejkoľvek novej alternatívy. Podľa obvineného neboli zohľadnené rozpory v znaleckom posudku č. 79/2017, kde znalec konštatoval, že obvinený S. sa mohol správať tak, ako je to uvedené v skutkovej časti rozsudku, pretože to je v súlade s jeho postojmi, ale zároveň uviedol, že homosexualita je pre neho odpudzujúca, pričom ide o závery protichodné. V rozhodnutiach absentovala akákoľvek úvaha okresného alebo odvolacieho súdu, či znalecký posudok nie je vnútorne rozporný, či si jednotlivé závery neodporujú, či znalec zobral do úvahy všetky relevantné informácie. Ak je súd postavený pred úlohu zhodnotiť vierohodnosť dvoch v podstatných bodoch diametrálne odlišných dôkazov, nemôže nevierohodnosť jedného z týchto dôkazov odôvodniť iba okolnosťami svedčiacimi o vierohodnosti druhého dôkazu (R 6/1970).

V odôvodnení svojho dovolania obvinený ďalej uviedol, že sudy nižších inštancií nevykonali dôkazy na preukázanie zdravotných komplikácií poškodeného W. (lekárska správa, nález), nebol preukázaný motív poškodených, s čím obvinený taktiež nesúhlasil a poukázal na to, že poškodený W. mal problém s tretími osobami aj v iných ústavoch a obvinený navrhol vypočuť svedkov, čo vykonané nebolo.

Vzhľadom na vyššie uvedené obvinený S. S. navrhol, aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, zrušil uznesenie krajského súdu ako aj rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ich výrokovej časti a prikázal Okresnému súdu Trnava, aby v veci v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol".

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava, ktorý uviedol nasledovné: „K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné uviesť, že tento v žiadnom prípade nemôže byť naplnený. Dovolateľ formálne namieta porušenie práva na obhajobu, ním uvádzané dôvody v skutočnosti z materiálneho hľadiska predstavujú namietanie správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu, ktoré nemôže byť vecne preskúmané v dovolacom konaní podanom obvineným. Dovolanie teda v tejto časti nemá taký kvalitatívny obsah, ktorý by odôvodňoval potrebu reagovania na takto formulované námietky dovolateľa. Je pritom zrejmé, že sa jedná o námietky uvádzané aj v predchádzajúcom štádiu súdneho konania, s ktorými sa vo veci konajúce sudy náležite a presvedčivo vysporiadali. Dovolací dôvod nemožno ako relevantný vzhliadať ani vo vzťahu k navrhovanému dôkazu - výsluchu svedkyne O. K., ku ktorému odvolací súd na str. 14 svojho uznesenia uviedol, že obžalovaný S. S., ktorý bol spolu s obhajcom prítomný na hlavnom pojednávaní 6. februára 2018, kde uviedol, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, čo je jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania netrvá, a teda, že ich berie späť. Predmetný záver bol odôvodnený s poukazom na relevantnú judikatúru (R 116/2014), a tento je potrebné považovať za správny.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku taktiež naplnený nie je. Odsúdený tento dôvod vzhliada v neprípustnosti obsahu, priebehu a výsledkov znaleckého dokazovania, avšak konajúcimi súdmi v žiadnom prípade nebolo prehladnuté, aké otázky mohol znalec posudzovať a že len súd je oprávnený hodnotiť dôkazy. Súd prvého stupňa na str. 17 svojho rozsudku konštatoval, že nemohol urobiť na základe znaleckého dokazovania záver o tom, že výpovede obžalovaných či poškodených sú vierohodné (pozn. to napokon znalec ani bezpečne zistiť nevie), ale zo znaleckého dokazovania vo vzťahu k obom obžalovaným a tiež k obom poškodeným mohol vyvodiť taký záver, že obsah predmetných znaleckých posudkov nepoukázal na žiaden taký faktor, ktorým by mal mať negatívny vplyv na ich vierohodnosť. Súd prvého stupňa ďalej podrobne analyzoval svoje úvahy, kedy jednotlivé výpovede a vykonané dôkazy podrobne hodnotil v kontexte uvedených znaleckých posudkov. V danom prípade sa teda v žiadnom prípade nejednalo o situáciu, kedy by znalec riešil neprípustnú otázku, ktorej zodpovedanie by súd len prevzal do svojho rozhodnutia. Naopak súd postupoval dôsledne podľa ustanovenia podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku a dôkazy hodnotil sám na podklade vykonaných dôkazov podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v súhrne".

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby dovolací súd dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, § 373 ods. 1 Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku a dospel k záveru, že dovolanie obvineného nie je dôvodné.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolacej námietke v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku - zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu:

Právo na obhajobu v zmysle tohto dovolacieho dôvodu možno chápať ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého práva na obhajobu. Právo na obhajobu, garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 50 ods. 3 ústavy, sa pritom premietlo do viacerých ustanovení Trestného poriadku, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva na obhajobu obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z čiastkových práv, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví v postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod. Zásadným porušením práva na obhajobu je možné chápať predovšetkým porušenie ustanovení o povinnej obhajobe, teda prípad, ak obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho obligatórne mal mať. Také porušenie musí mať, vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, podstatný vplyv na výsledok konania, teda na rozhodnutie vo veci samej.

Ako vyplýva z judikatúry, za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, a nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011). Ak obvinený v rámci práva na obhajobu navrhuje dôkazy, potom povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu je zaoberať sa každým takýmto návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím o návrhu rozhodnúť, a to vyhovieť mu, alebo ho odmietnuť.

Po oboznámení sa so spisovým materiálom dovolací súd nezistil také skutočnosti, ktoré by mali za následok porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom obvineného S. S. tak, ako to má na zreteli dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu obvinený namietal predovšetkým nezákonnosť dôkazov ako aj to, že skutkové závery oboch súdov boli do takej miery arbitrárne, že mu bolo znemožnené reálne sa proti tejto svojvôli brániť. Ďalej tiež názor, že súdy nižších stupňov pochybili, keď prevzali závery znaleckých posudkov, ku ktorým znalec nie je zákonom oprávnený sa vyjadrovať a zaujímať stanovisko. Porušenie práva obvinený videl aj v tom, že súd prvého stupňa ako aj odvolací súd postupoval zjavne svojvoľne a úvahy o jeho zavinení založil na hypotetickej rovine napriek tomu, že vina u obvineného nebola jednoznačne preukázaná.

Podľa najvyššieho súdu vyššie uvedené námietky sú prevažne skutkového charakteru, smerujúce sčasti proti obsahu a rozsahu vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, sčasti proti správnosti a úplnosti zisteného skutku a predovšetkým proti spôsobu, akým sa prvostupňový aj odvolací súd vysporiadali s vykonanými dôkazmi a ako tieto hodnotili. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces nezahŕňa ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov. Vykonanie a hodnotenie dôkazov odlišne od predstáv a želaní obvineného teda nie je porušením práva na obhajobu, a preto nemôže napĺňať ani dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Zároveň by bolo možné hovoriť o porušení práva obvineného na obhajobu v prípade, ak by sa súdy vôbec nezaoberali jeho návrhmi vo vzťahu k navrhnutým dôkazom, prípadne ak by na určité pre rozhodnutie relevantné skutočnosti nedostal odpoveď. V uvedenej trestnej veci obvineným uvádzané námietky nie sú novými skutočnosťami, keďže sa s nimi konajúce súdy náležite a presvedčivo vysporiadali už v predchádzajúcom štádiu konania. Ako podotkol aj prokurátor vo vzťahu k navrhovanému dôkazu, a to výsluchu svedkyne O. K., ku ktorému odvolací súd na strane 14-15 svojho uznesenia uviedol, že obvinený, ktorý bol spolu s obhajcom prítomný na hlavnom pojednávaní 6. februára 2008, kde uviedol, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, čo bolo jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania netrvá, a teda že ich berie späť.

Vo vzťahu k tvrdeniu obvineného, že súdy nižších stupňov nekriticky prevzali zo znaleckých posudkov závery o hodnovernosti tvrdení svedkov, musí najvyšší súd uviesť, že to nekorešponduje s realitou. Už súd prvého stupňa na str. 17 rozsudku uviedol, že „súd si síce nemohol urobiť na základe znaleckého dokazovania záver o tom, že výpovede obžalovaných či poškodených sú vierohodné (pozn. to napokon znalec ani bezpečne zistiť nevie), ale zo znaleckého dokazovania vo vzťahu k obom obžalovaným a tiež obom poškodeným mohol vyvodiť taký záver, že obsah predmetných znaleckých posudkov nepoukázal na žiaden taký faktor, ktorý by mal mať negatívny vplyv na ich vierohodnosť.... Pokiaľ teda súd mal za vierohodné považovať jedny či druhé výpovede, musel skutočnosti, ktoré vierohodnosť výpovedí ovplyvňujú, hľadať inde ako v znaleckom dokazovaní...". Následne sa v odôvodnení zameril na podrobné vysvetlenie, prečo považoval určité výpovede za vierohodné a iné nie.

Zároveň z rozhodnutí súdov oboch stupňov je zrejmé, že sa v odôvodnení podrobne zaoberali všetkými námietkami procesných strán a obvinenému (i druhému vtedy spoluobžalovanému) poskytli dostatočnú a relevantnú argumentáciu ku všetkým otázkam potrebným na rozhodnutie. Samotný spôsob hodnotenia dôkazov, ako už bolo uvedené, však stojí mimo dovolacieho prieskumu.

Na základe uvedených dôvodov preto nemožno skonštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného S. S. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom:

Tento dovolací dôvod predpokladá, že nesúlad so zákonom musí existovať vo vzťahu k dôkazu, na ktorom je rozhodnutie založené, teda dôkazu, ktorý výlučne alebo v rozhodujúcej miere ovplyvnil dovolaním napádané rozhodnutie v jeho podstate. Ide o zistenie zásadného charakteru zistenej protiprávnosti zodpovedajúci vo vzťahu k dotknutému rozhodnutiu porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. Tento dôvod sa netýka opačnej situácie, teda nepoužitia dôkazov ako podkladu pre rozhodnutie súdu pre nesúlad so zákonom pri ich získaní alebo vykonaní.

Okolnosť, že je rozhodnutie založené na namietanom dôkaze (dôkazoch), má vyplynúť z jeho odôvodnenia, pretože dovolací súd pri dovolaní podanom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku skutkové závery skôr konajúcich súdov neskúma. Vecne správnou a ústavne konformnou interpretáciou formulácie o dôkazoch, ktoré neboli „súdom vykonané zákonným spôsobom“, je extenzívny výklad v tom smere, že nejde len o nesúlad so zákonom pri samotnom výkone dotknutého dôkazu v súdnom konaní, ale takou procesnou chybou je zasiahnutý aj dôkaz, ktorý bol už prvotne nezákonne získaný.

V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu obvinený S. S. naplnenie tohto dovolacieho dôvodu videl v neprípustnosti obsahu, priebehu a výsledkov znaleckého dokazovania, avšak konajúcimi súdmi v žiadnom prípade nebolo prehliadnuté, aké otázky mohol znalec posudzovať, a že len súd je oprávnený hodnotiť dôkazy. Vo vzťahu k uvedenému je nutné opakovane rovnako poukázať na odôvodnenie rozsudku prvého stupňa, a to na stranu 17 (čo napokon podotkol aj prokurátor), kde je okresným súdom konštatované: „Súd si síce nemohol urobiť na základe znaleckého dokazovania záver o tom, že výpovede obžalovaných či poškodených sú vierohodné (pozn. to napokon znalec ani bezpečne zistiť nevie), ale zo znaleckého dokazovania vo vzťahu k obom obžalovaným a tiež k obom poškodeným mohol vyvodiť taký záver, že obsah predmetných znaleckých posudkov nepoukázal na žiaden taký faktor, ktorý by mal mať negatívny vplyv na ich vierohodnosť“. V uvedenej trestnej veci nie je situácia, kedy by súdy nižších stupňov nekriticky preberali závery znaleckých posudkov a nezaujali by k nim vlastné stanovisko, resp. že by rozhodnutie o vine a treste založili výlučne len na nekritickej prijatí záverov znalcov. Ako už bolo uvedené, opak je pravdou a znalecké závery boli podrobené kritickému hodnoteniu a boli posúdené v súhrne s inými dôkazmi. Uvedené napokon vyplýva aj z ďalšej časti odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, kde sa súd podrobne zaoberá jednotlivými výpoveďami a dôkazmi, ktoré potom v kontexte znaleckých posudkov hodnotí.

Zároveň ani nebolo zistené, že by ako podklad pre rozhodnutie o vine a treste výlučne alebo v rozhodujúcej miere slúžil akýkoľvek dôkaz, ktorý by bol zaobstaraný alebo vykonaný v rozpore so zákonom. Podstatou dovolacej námietky obvineného je i v tomto prípade spôsob hodnotenia dôkazov súdmi nižších stupňov, ktorý stojí mimo dovolacieho prieskumu.

Vzhľadom na vyššie uvedené nemožno ani v tejto časti vysloviť naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Keďže v danej veci nebolo zistené naplnenie obvineným tvrdených dovolacích dôvodov, bolo rozhodnuté o odmietnutí jeho dovolania.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.